

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Arbetsgrupp naturolyckor

- Aktivitetsplan 2020

Innehållsförteckning

1. Arbetsgrupp naturolyckor	4
1.1 Deltagare i arbetsgruppen	4
1.2 Möten i arbetsgruppen	4
2. En gemensam aktivitetsplan	5
2.1 Målsättningar	5
2.2 Målgrupper	5
2.3 Åtgärder i aktivitetsplanen	5
2.4 Arbetet med att ta fram aktivitetsplanen	5
2.5 Löpande arbete för arbetsgruppen	7
3. Åtgärder 2020	8
3.1 Fastighetsägares ansvar före, under och efter en naturhändelse.	8
3.2 Utveckla händelse-scenarier som beskriver naturolyckor	9
3.3 Metoder för att beräkna kostnader vid naturhändelser	10
3.4 Utveckla användandet av gemensamhetsanläggningar	11
3.5 Konferens om naturolyckor och klimatanpassning för räddningstjänst	12

1. Arbetsgrupp naturolyckor

MSB bildade 2017 en arbetsgrupp med syftet att förbättra samordningen av arbetet med att förebygga, mildra effekterna av och öka förmågan att hantera naturolyckor och naturhändelser i Sverige. I arbetsgruppen deltar centrala myndigheter, SKR samt länsstyrelserepresentanter.

Arbetsgruppens uppgift är att gemensamt, utifrån myndigheternas olika kunskaper skapa en god förståelse för och en samlad bild av risker, hot och förmågor inom området naturolyckor och naturhändelser i Sverige.

Utifrån en samlad bild av risker, hot och förmågor ska gemensamma åtgärder genomföras för att göra Sverige mindre sårbart för naturolyckor och naturhändelser i nuvarande klimat och vid ett klimat i förändring.

1.1 Deltagare i arbetsgruppen

- Boverket
- Havs- och vattenmyndigheten (HaV)
- Jordbruksverket
- Lantmäteriet
- Livsmedelsverket
- Länsstyrelsen Gävleborg och Stockholms län
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet (RAÄ)
- Skogsstyrelsen
- Sjöfartsverket
- SMHI
- Statens geotekniska institut (SGI)
- Svenska Kraftnät
- Sveriges geologiska undersökning (SGU)
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- Trafikverket

1.2 Möten i arbetsgruppen

Arbetsgruppen träffas cirka fyra gånger per år. Under 2020 planeras följande möten i arbetsgruppen:

- 3 mars kl. 10.00-12.00
- 2-3 juni – 2 dagarsmöte, lunch till lunch, Malmö
- 7 oktober kl. 10.00-15.00, MSB Karlstad
- 8 december kl. 13.00-15.00

2. En gemensam aktivitetsplan

För varje år tar arbetsgruppen fram en gemensam aktivitetsplan för arbetet med att förebygga och hantera naturolyckor i Sverige. Syftet med aktivitetsplanen är att prioritera och samordna det myndighetsgemensamma arbetet för att göra Sverige mindre sårbart för allvarliga naturolyckor och naturhändelser i nuvarande klimat och vid ett klimat i förändring.

2.1 Målsättningar

Aktivitetsplanen tas fram bland annat för att bidra till de globala målen och prioriteringarna i Sendairamverket¹. MSB är Sveriges kontaktpunkt och nationell samordnare för Sendairamverket.

Aktivitetsplanens åtgärder förväntas även att bidra till regeringens nationella mål för klimatanpassning samt de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 för hållbar utveckling, framförallt mål 6, 11 och 13. Se Bilaga 1.

2.2 Målgrupper

Målgrupperna för arbetsgruppen är de aktörer i samhället som agerar vid en naturhändelse samt arbetar med att förebygga naturhändelser. Olika åtgärder i aktivitetsplanen kan fokusera på olika målgrupper.

2.3 Åtgärder i aktivitetsplanen

Aktivitetsplanens ambition är att prioritera åtgärder där medverkan från flera myndigheter är en förutsättning för att ge ett bra resultat.

2.4 Arbetet med att ta fram aktivitetsplanen

Arbetsgruppen naturolyckor har genomfört arbetet med att ta fram aktivitetsplanen genom tre steg:

1. Identifiera problembilden med brister och sårbarheter för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser utifrån myndigheternas kunskaper.
2. Identifiera kommuner, länsstyrelser och andra målgruppers behov av stöd för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser.
3. Utifrån behoven identifiera myndighetsgemensamma åtgärder för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser.

2.4.1 Del 1 – Identifiera problembild

Arbetet med aktivitetsplanen inleddes under 2017 inom arbetsgruppen naturolyckor. Först genomfördes ett arbete med utgångspunkt från Sendairamverket. Sendairamverket innehåller mål och prioriteringar samt

---

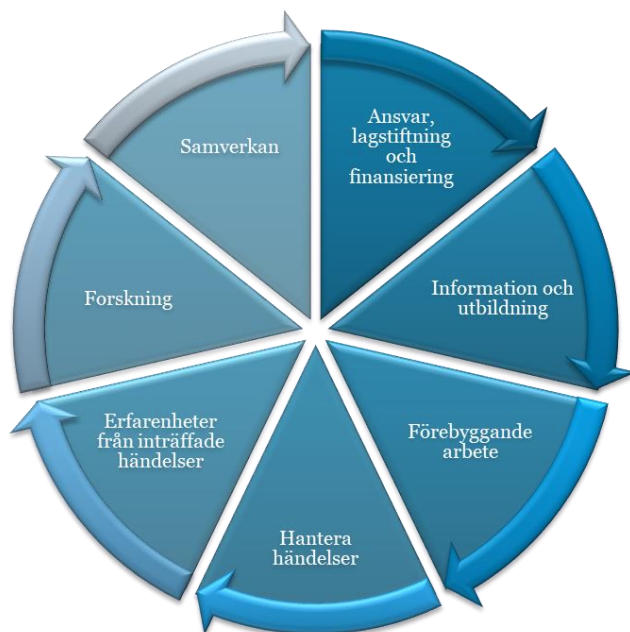
¹ Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030.

<https://www.unisdr.org/we/coordinate/sendai-framework>

förslag på åtgärder för att nå prioriteringarna. Utifrån åtgärderna i Sendairamverket identifierades behov av åtgärder som finns inom naturolycksområdet i Sverige.

Arbetsgruppen har även arbetat med att analysera och identifiera brister och sårbarheter utifrån olika naturolyckstyper. Utifrån de identifierade bristerna togs åtgärdsförslag fram.

De identifierade bristerna och sårbarheterna har sedan sorterats in i ett antal övergripande områden. De övergripande områdena, samt förslag på åtgärder har använts som underlag till del 2.

Figur 1 Övergripande områden för identifierade åtgärder

2.4.2 Del 2 – Målgruppernas behov av stöd

För att fånga målgruppernas behov arrangerades en workshop under hösten 2018. Under 2019 genomfördes en workshop med fokus på ansvarsfrågor.

Syftet med workshoparna var att med hjälp av aktörer utanför myndighetsnätverket identifiera och prioritera viktiga åtgärder för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser.

2.4.3 Del 3 – Identifiera myndighetsgemensamma åtgärder

Aktivitetsplanens ambition är att prioritera åtgärder där medverkan från flera myndigheter är en förutsättning för att ge ett bra resultat.

Arbetsgruppen naturolyckor har gått igenom de förslag till åtgärder som föreslagits under workshoparna för att identifiera de åtgärder som är lämpliga för arbetsgruppen att arbeta vidare med. Tre åtgärder prioriterades att startas under 2019. Under 2020 fortsätter arbetet i dessa tre aktiviteter. Under 2020 startas även två nya aktiviteter upp.

Myndighetsgemensamma åtgärder som genomförs under 2020 är följande:

1. Fastighetsägares ansvar före, under och efter en naturhändelse.
2. Utveckla händelsescenarier som beskriver naturolyckor.
3. Metoder för att beräkna kostnader vid naturhändelser.
4. Användande av gemensamhetsanläggningar.
5. Konferens om naturolyckor och klimatanpassning för räddningstjänst

2.5 Löpande arbete för arbetsgruppen

Utöver de aktiviteter som genomförs kommer arbetsgruppen att arbeta för att skapa en samlad bild av risker, hot och förmågor inom området naturolyckor och naturhändelser i Sverige. Detta sker genom samverkan vid arbetsgruppens möten samt vid studiebesök som planeras till juni 2020.

MSB har i uppgift att identifiera och analysera sårbarheter, hot och risker i samhället som kan anses vara särskilt allvarliga i enlighet med 2 § i MSB:s instruktion. I det arbetet görs övergripande beskrivningar och analys över hot och risker i samhället. Här berörs naturhot som skogs- och vegetationsbrand, ras, skred, slamströmmar, översvämning, extrem vind, extrem kyla, omfattande isbildning, isstorm, stora snömängder, extrem värme, vattenbrist och torka. Detta arbete kommer att förankras i arbetsgruppen.

Arbetsgruppen kommer också att utgöra ett forum för att löpande under året diskutera och förankra uppdrag och projekt där behov av samverkan finns inom naturolycksområdet.

Under 2020 revideras behovet av identifierade myndighetsgemensamma åtgärder. En ny aktivitetsplan tas fram där åtgärder för 2021 prioriteras.

3. Åtgärder 2020

3.1 Fastighetsägares ansvar före, under och efter en naturhändelse

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Det finns ett behov av att öka kunskapen hos samhällets aktörer om ansvar före, under och efter naturhändelser. Projektet avser att ta fram material som kan öka kunskapen hos fastighetsägare om vilket ansvar man har i samband med naturhändelser. Fokus kommer vara på det förebyggande skedet.</p> <p>Material tas fram för kommunikation av resultatet till olika typer av fastighetsägare exempelvis större fastighetsägare (jord- och skogsbruksfastighet), bostadsrättsföreningar/ägare till flerfamiljshus, enskilda villaägare och fritidshus.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Fastighetsägare</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Ca 6-10 arbetsdagar per deltagande myndighet under 2020.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Arbetet genomförs under 2020.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>MSB</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Boverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, RAÄ, SGI, SKR, Skogsstyrelsen och Trafikverket.</p>

3.2 Utveckla händelse-scenarier som beskriver naturolyckor

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Under 2019 togs två händelse-scenarier fram som beskriver konsekvenser av skyfall och värmebölja. Händelse-scenarier för storm och skred påbörjades men har inte färdigställts.</p> <p>Åtgärden under 2020 blir att färdigställa händelse-scenarierna för storm och skred samt ta fram ett scenario om skogsbrand. Under året ska även en kommunikationsaktivitet genomföras för att sprida information om samtliga scenarier.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Kommuner, länsstyrelser och andra organisationer som arbetar med klimatanpassning på strategisk nivå. Exempelvis kan scenariot användas för att inkludera klimatförändringar som en aspekt i risk- och sårbarhetsarbetet eller till övningar av klimatrelaterade risker.</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>3-5 arbetsdagar per deltagande myndighet under 2020.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Arbetet genomförs under 2020.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>MSB</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Jordbruksverket, Lantmäteriet, Länsstyrelsen Stockholm, RAÄ, SGI, SGU, SKR, Skogsstyrelsen och SMHI.</p>

3.3 Metoder för att beräkna kostnader vid naturhändelser

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>I samhället finns behov av att beskriva och tillgängliggöra metoder för att väga direkta och indirekta (monetära och icke-monetära) kostnader och nyttor mot varandra för de samhällsaktörer som ska förebygga naturhändelser. Projekt syftar till att samla in och bearbeta material, göra jämförelser med andra länder och utveckla en guide/vägledning på hur kostnads- och konsekvensberäkningar kan utvecklas med fokus på naturolyckor i dagens och morgondagens klimat.</p> <p>Åtgärder att utföra under 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> • Under våren 2020 genomförs en 1-dags workshop med inbjudna deltagare med kompetens inom området. • Exempel på befintliga kostnadsberäkningar av inträffade händelser sammanställs. • Exempel på kostnader för förebyggande åtgärder sammanställs. • Kostnadsberäkningar från försäkringssektorn och från internationella sammanställningar används som underlag för att kunna beskriva metoder att väga kostnader mot varandra. <p>Åtgärden samplaneras med arbetet för att beräkna kostnad/nytta för åtgärder enligt översvämningsförordningen samt SGI:s och MSB:s regeringsuppdrag för att identifiera riskområden för ras, skred, erosion samt översvämmning vilka även ska värderas ekonomiskt.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Aktörer inom naturolycksområdet på olika nivåer i samhället (t.ex. kommunal/regional/nationell) som har behov av information inför beslut om förebyggande klimatanpassade åtgärder mot naturolyckor.</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Ca 7 arbetsdagar per deltagande myndighet under 2020. MSB finansierar aktiviteten. En extern konsult kommer att upphandlas under tiden mars – november 2020.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Arbetet genomförs under 2020.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>MSB</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Boverket, Livsmedelsverket, Länsstyrelsen Stockholm, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, SGI, SKR, Skogsstyrelsen och Trafikverket.</p>

3.4 Utveckla användandet av gemensamhetsanläggningar

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Delegationen för Göta älv utreder tillsammans med Lantmäteriet möjligheten att använda gemensamhetsanläggningar som ett verktyg för att få igång stabilitetshöjande åtgärder vid Göta älv. Åtgärder för enskilda fastigheter har varit fokus för projektet. Den juridiska problematiken har varit att flera fastigheter ofta har nytta av en åtgärd men det har varit svårt att få med angränsande fastigheter till den som är direkt berörd i finansieringen av en åtgärd.</p> <p>Inom aktuell aktivitet breddas uppdraget och utredningen till att omfatta flera klimatanpassningsåtgärder. Tanken är att få till en förteckning av klimatanpassningsåtgärder och lista ifall att gemensamhetsanläggning kan nyttjas för den typen av åtgärd och vad man ska beakta när man förbereder en ansökan till Lantmäteriet.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Projektledare för olika klimatanpassningsprojekt på myndigheter, Länsstyrelser och kommuner.</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Vi avser att låta en extern konsult genomföra utredningen.</p> <p>Vi startar med en workshop med alla myndigheter som har klimatanpassningsprojekt som skall bedömas.</p> <p>Konsultens kostnad bedöms till 400 000kr, deltagande myndigheter bidrar med sin tid. Uppskattad tid per deltagande myndighet 5 dagar.</p> <p>För att finansiera konsulten skulle man kunna samla ihop bidrag från alla myndigheter som har ett intresse. Ska det finansieras på annat sätt är det inte säkert att det hinns med 2020. Möjligen genom ansökan av medel hos SMHI.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Arbetet genomförs under 2020 under förutsättning att finansiering möjliggörs.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>SGI</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Skogsstyrelsen, Lantmäteriet, MSB</p>

3.5 Konferens om naturolyckor och klimatanpassning för räddningstjänst

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Klimatförändringarna innebär ökade utmaningar för kommunal räddningstjänst. MSB har tagit emot ett önskemål från kommunala räddningstjänstorganisationer att anordna en konferens för att öka kunskapen och medvetenheten hos räddningstjänsten om framtida klimatutmaningar.</p> <p>Konferensens innehåll tas fram i samverkan mellan medverkande myndigheter och aktörer. Konferensen ska vara möjlig att följa på distans.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Räddningstjänst</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Konferensen finansieras med självkostnadspris för deltagande.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Konferensen genomförs den 6 oktober 2020 i Karlstad.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>MSB</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Jordbruksverket, Lantmäteriet, Livsmedelsverket, RAÄ, SGI, Skogsstyrelsen, SKR, Trafikverket, Räddningstjänster i Samverkan i Västra Götaland (RäddsamVG), Medelpads räddningstjänstförbund</p>

Bilaga 1: Mål för arbetet

Globala mål i Sendairamverket för katastrofriskreducering

(a) Väsentligt minska den globala dödligheten till följd av katastrofer, fram till 2030, med avsikt att minska det genomsnittliga antalet döda per 100 000 invånare under perioden 2020–2030 jämfört med 2005–2015.

(b) Väsentligt minska antalet personer som drabbas av katastrofer fram till 2030, med avsikt att minska det globala genomsnittet per 100 000 invånare under perioden 2020–2030 jämfört med 2005–2015.¹⁰

(c) Minska de direkta ekonomiska förlusterna i förhållande till den globala bruttonationalprodukten (BNP) fram till 2030.

(d) Väsentligt minska skador på kritisk infrastruktur och störningar av grundläggande tjänster, bland annat hälso- och sjukvårdsinrättningar och utbildningsinstitutioner, till följd av katastrofer, genom att utveckla deras resiliens fram till 2030.

(e) Väsentligt öka antalet länder med nationella och lokala strategier för katastrofriskreducering fram till 2020.

(f) Väsentligt stärka det internationella samarbetet med utvecklingsländer genom adekvat och hållbart stöd för att komplettera deras nationella åtgärder för genomförandet av detta ramverk fram till 2030.

(g) Väsentligt öka allmänhetens åtkomst och tillgång till allriskvarningssystem samt till information om riskbedömningar fram till 2030.

Prioriteringar i Sendairamverket för katastrofriskreducering

- Uppnå en god förståelse för katastrofrisker.
- Stärka förvaltningars förmåga att ta ansvar för katastrofriskreducering.
- Investeringar i katastrofriskreducering för att skapa resiliens.
- Vidta relevanta förberedande åtgärder för en bättre återhämtning, rehabilitering och återuppbyggnad.

Nationellt mål för klimatanpassning

Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030

Mål 6: Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Mål 11: Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Mål 13: Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.